ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนปลูก (pre-planting herbicides) ในผักกาดขาวปลี เพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย

เทอดพงษ์ มหาวงศ์[1/] ยุรวรรณ อนันตนมณี[2/] อมฤต ศิริอุดม[2/] จรัญญา ปิ่นสุภา[3/] สิริชัย สาธุวิจารณ์[2/] ภัทร์พิชชา รุจิระพงศ์ชัย[1/] อุษณีย์ จินดากุล[1/] ปรัชญา เอกฐิน[1/] เอกรัตน์ ธนูทอง[1/]

[1/] กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[2/] กลุ่มบริหารศัตรูพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[3/]สถาบันพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

บทคัดย่อ

ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนปลูก (pre-planting herbicides) ในผักกาดขาวปลี เพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย ดำเนินการทดลองระหว่างเดือน มีนาคม-ธันวาคม 2566 ที่แปลงเกษตรกร อ.ท่าม่วง และ อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี วางแผนการทดลอง 4 ซ้ำ 8 กรรมวิธี เพื่อศึกษาความเป็นพิษ และประสิทธิภาพของสารกำจัดวัชพืชที่เหมาะสมต่อการกำจัดวัชพืชก่อนปลูกผักกาดขาวปลี พบว่า สารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของผักกาดขาวปลี เมื่อใช้พ่นกำจัดวัชพืชในแปลงก่อนปลูกผักกาดขาวปลี ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ flumioxazin+fluazifop อัตรา 10+20 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ และ flumioxazin+quizalofop อัตรา 10+14 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ส่วน topamezone + sulfentrazone อัตรา 6.72+30 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ถึงแม้จะปลอดภัยต่อผักกาดขาวปลี แต่ประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชก่อนปลูกอยู่ในระดับปานกลาง

คำนำ

ผักกาดขาวปลี เป็นพืชผักที่ได้รับความนิยมในการบริโภค เดิมปลูกได้ดีเฉพาะภาคเหนือและภาคอีสาน เพราะการจะห่อตัวเป็นปลีได้จำเป็นต้องได้รับอากาศหนาว ต่อมามีการปรับปรุงพันธุ์ให้ทนกับอากาศร้อน จึงทำให้สามารถปลูกได้ทั่วประเทศ แต่ส่วนใหญ่นิยมปลูกกันมากในแถบจังหวัดในภาคเหนือเพราะอากาศเย็นจะทำให้ผักกาดขาวปลีห่อตัวได้ดี ในการปลูกเกษตรกรจะปลูกเป็นแปลงยกร่อง เมื่อทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จะไม่มีการไถเตรียมแปลงใหม่ เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแนวเขาลาดเอียง เกษตรกรนิยมใช้ใช้สารกำจัดวัชพืช เช่น paraquat พ่นทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ เพื่อกำจัดวัชพืช และเศษซากพืชที่หลงเหลือในแปลงก่อนปลูกผัก โดยไม่ต้องเตรียมแปลงชักร่องปลูกใหม่ แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีประกาศยกเลิกการใช้สารกำจัดวัชพืช paraquat และจำกัดการใช้สารglyphosate ในพืชผัก จึงส่งผลกระทบต่อวิธีการจัดการวัชพืชในระบบการผลิตพืชของเกษตรกร จึงเป็นที่มาของงานวิจัย ที่ต้องศึกษาหาสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นสารกำจัดวัชพืชทางเลือกที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพให้กับเกษตรกรได้เลือกใช้ในการกำจัดวัชพืชก่อนปลูก (pre-planting) ในผักกาดขาวปลี แทนการใช้สาร paraquat และสามารถช่วยลดต้นทุนในการกำจัดวัชพืช

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. สารกำจัดวัชพืช
2. เมล็ดพันธุ์ผักกาดขาวปลี
3. สารกำจัดแมลง
4. ถังพ่นสารกำจัดวัชพืชแบบสะพายหลัง (knapsack sprayer) หัวพ่นแบบรูปพัด (fan nozzle)
5. อุปกรณ์ตวงวัดสารเคมี

วิธีการ

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชในสภาพแปลง

นำสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืช และไม่เป็นพิษหรือเป็นพิษในระดับเล็กน้อยต่อผัก ที่ได้จากการทดลองในปี 2565 มาทดสอบประสิทธิภาพในสภาพแปลง โดยวางแผนการทดลองแบบ RCBD 4 ซ้ำ 8 กรรมวิธีดังนี้

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)
1	flumioxazin	35
2	flumioxazin+fluazifop	10+20
3	flumioxazin+quizalofop	10+14
4	glufosinate	105
5	topamezone+metibuzin	6.72+56
6	topamezone+sulfentrazone	6.72+30
7	Hand weed	-
8	Untreated	-

การบันทึกข้อมูล

ทำการประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพืชปลูก ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ไม่เป็นพิษ 1-3 = เป็นพิษเล็กน้อย 4-6 = เป็นพิษปานกลาง 7-9 = เป็นพิษรุนแรง และ 10 = พืชปลูกตาย บันทึกข้อมูล ที่ระยะ 7, 15 และ 30 วันหลังปลูก

ประเมินประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ควบคุมวัชพืชไม่ได้ 1-3 = ควบคุมวัชพืชได้เล็กน้อย 4-6 = ควบคุมวัชพืชได้ปานกลาง 7-9 = ควบคุมวัชพืชได้ดี และ 10 = ควบคุมวัชพืชได้สมบูรณ์ โดยบันทึกข้อมูลประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชที่ระยะ 7,15 และ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช

บันทึกจำนวนชนิดและน้ำหนักแห้งของวัชพืช ที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช ในทุกกรรมวิธีการทดลอง และบันทึกการเจริญเติบโต ชั่งน้ำหนักผัก ที่ระยะเก็บเกี่ยว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ และคำนวณต้นทุนการจัดการวัชพืช

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

ประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช

ประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ที่ระยะ 7 15 และ 30 วันหลังพ่นสาร พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop, topamezone+metibuzin และ glufosinate มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชได้ดีถึงดีมาก มีคะแนนจากการประเมินอยู่ระหว่าง 7-10 คะแนน ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin และ topamezone + sulfentrazone มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง มีคะแนน 2-5 คะแนน สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง (Table 1)

ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืช

พ่นสารไป 7 วัน จึงปลูกผักกาดขาวปลี และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 7 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 7 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีความเป็นพิษรุนแรงต่อต้นผักกาดขาวปลี โดยต้นผักกาดขาวปลีที่งอกจากเมล็ด จะมีอาการใบไหม้ เน่าเละ ในบริเวณที่มีความชื้นแฉะผักกาดขาวปลีจะมีอาการเหลือง แคะแกรน กรรมวิธี flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง ผักกาดขาวปลีที่งอกจะมีอาการใบไหม้ ต้นเหลือง การพ่นสาร topamezone + metribuzin มีความเป็นพิษรุนแรง ผักกาดขาวปลีที่งอกในระยะใบเลี้ยง ใบจะมีอาการขาว และค่อยๆแห้งตาย บางต้นจะมีอาการเหลือง กรรมวิธีพ่นสาร topamezone + sulfentrazone มีอาการเป็นพิษเล็กน้อย อาการใบเหลือง ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นผักกาดขาวปลีที่งอก ต้นผักกาดขาวปลีสามารถเจริญเติบโตได้ (Table 2)

พ่นสารไป 10 และ 14 วัน จึงปลูกผักกาดขาวปลี และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 7 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 10 และ 14 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin และกรรมวิธีพ่นสาร topamezone + metribuzin มีอาการเป็นมีความเป็นพิษอยู่ในระดับปานกลางถึงรุนแรง ผักกาดขาวปลีที่ มีอาการเหลือง ขอบใบไหม้ ส่วนการพ่นสาร flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษเล็กน้อยมีคะแนนระหว่าง 3-5 คะแนน โดยต้นผักกาดขาวปลีที่งอกจากเมล็ดจะมีอาการต้นเหลืองเล็กน้อย การพ่นสาร topamezone + sulfentrazone มีความเป็นพิษเล็กน้อย ผักกาดขาวปลีที่งอกใบจะมีอาการใบเหลืองเล็กน้อย ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นผักกาดขาวปลีที่งอกจากเมล็ด ในบริเวณชื้นแฉะสามารถเจริญเติบโตได้ สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง (Table 2)

พ่นสารไป 7 10 และ 14 วัน จึงปลูกผักกาดขาวปลี และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 15 และ 30 วันหลังปลูก

ระยะ 7 10 และ 14 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีความเป็นพิษอยู่ในระดับรุนแรง ผักกาดขาวปลีที่งอกขึ้นมาเน่าตาย บางต้นจะมีอาการเหลือง และใบไหม้ ส่วนการพ่นสาร flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop และ topamezone + sulfentrazone มีความเป็นพิษเล็กน้อย ผักกาดขาวปลีมีอาการใบเหลืองเล็กน้อย ส่วนการพ่นสาร topamezone + metribuzin มีความเป็นพิษปานกลางถึงรุนแรง ที่ระยะลงปลูก 7 10 และ 14 วัน วันหลังพ่นสาร ทำให้ต้นผักกาดขาวปลีที่งอกมามีอาการขาว และตาย ส่วนที่มีความเป็นพิษปานกลาง ผักกาดขาวปลีที่งอกใบจะมีอาการต้นและใบเหลือง แคระแกรน ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นผักกาดขาวปลีที่งอกจากเมล็ด ในบริเวณขึ้นแฉะสามารถเจริญเติบโตได้ สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง (Table 3 and 4)

จากผลการทดลอง พบว่า สารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของผักกาดขาวปลี เมื่อใช้พ่นกำจัดวัชพืชในแปลงก่อนปลูกผักกาดขาวปลี ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ flumioxazin+fluazifop อัตรา 10+20 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ และ flumioxazin+quizalofop อัตรา 10+14 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ส่วน topamezone + sulfentrazone อัตรา 6.72+30 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ถึงแม้จะปลอดภัยต่อผักกาดขาวปลี แต่ประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชก่อนปลูกอยู่ในระดับปานกลาง

ผลผลิตน้ำหนักสดของผักกาดขาวปลี

ลงปลูกที่ระยะ 7 วันหลังพ่นสาร

ทำการเก็บผลผลิตของผักกาดขาวปลีทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 50 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 633.3-1,972.0 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop flumioxazin+quizalofop, topamezone+metibuzin และ topamezone + sulfentrazone ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-911.1 กิโลกรัมต่อไร่

ลงปลูกที่ระยะ 10 วันหลังพ่นสาร

การเก็บผลผลิตของผักกาดขาวปลีทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 50 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 831.1-1,389.0 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop flumioxazin+quizalofop, topamezone+metibuzin และ topamezone + sulfentrazone ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-800.0 กิโลกรัมต่อไร่

ลงปลูกที่ระยะ 14 วันหลังพ่นสาร

การเก็บผลผลิตของผักกาดขาวปลีทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 50 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 760.0-1,165.8 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, และflumioxazin+quizalofop ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-764.0 กิโลกรัมต่อไร่

จากผลการทดลอง พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน มีน้ำหนักผลผลิตไม่แตกต่างกับกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ และมากกว่ากรรมวิธีพ่นสารอื่นๆ

การวิเคราะห์สารตกค้างในดิน

นำตัวอย่างดินจากกรรมวิธีที่ใช้สารกำจัดวัชพืช glufosinate, flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop ซึ่งเป็นกรรมวิธีที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชได้ มาตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในดิน โดยตรวจวิเคราะห์หลังเก็บผลผลิต พบว่าทุกกรรมวิธีที่พ่นสารดังกล่าว ไม่พบสารตกค้างในตัวอย่างดินที่ส่งวิเคราะห์ (Table 6)

Table 1 Efficacy of herbicides for control over all weed at 7 15 and 30 days after application.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Efficacy of herbicides					
			7 DAA		15 DAA		30 DAA	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	4	4	3	3	2	2
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	10	10	10	10	10	10
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	10	10	10	10	10	10
4	glufosinate	105	10	10	10	10	10	10
5	topamezone+metibuzin	6.72+56	7	7	8	8	8	8
6	topamezone+sulfentrazone	6.72+30	4	4	5	5	5	5
7	Hand weed	-	10	10	10	10	10	10
8	UTC	-	0	0	0	0	0	0

Efficacy 0 = no control, 1-3 = slightly control, 4-6 =moderately control, 7-9 = good control, 10 = completely control

DAA = Day after application

Table 2 Phytotoxicity of herbicides on chinese cabbage at 7 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 7 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	8	7	7	7	5	5
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	4	4	3	3	2	2
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	2	2	2	2	1	1
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	topamezone+metibuzin	6.72+56	9	8	7	7	4	4
6	topamezone+sulfentrazone	6.72+30	2	2	1	1	1	1
7	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
8	UTC	-	0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 3 Phytotoxicity of herbicides on chinese cabbage at 15 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 15 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	10	10	7	7	7	7
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	2	3	1	1	1	1
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	1	1	1	1	1	1
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	topamezone + metribuzin	6.72+56	9	8	6	6	5	5
6	topamezone+sulfentrazone	6.72+30	3	3	2	1	1	1
7	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
8	UTC	-	0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 4 Phytotoxicity of herbicides on chinese cabbage at 30 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 30 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	10	10	10	10	10	10
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	2	2	2	2	1	1
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	1	1	1	1	1	1
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	topamezone + metribuzin	6.72+56	9	8	8	7	6	6
6	topamezone+sulfentrazone	6.72+30	2	2	1	1	1	1
7	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
8	UTC	-	0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 5 Yield of chinese cabbage plating at 7, 10 and 14 days after application

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Yield of chinese cabbage (kg/rai)					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	0.0 d	71.1 c	0.0 d	0.0 d	0.0 d	0.0 d
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	0.0 d	435.6 bc	266.6 c	502.2 c	122.8 c	462.2 c
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	0.0 d	527.1 bc	568.9 b	1,377.8 a	512.6 b	1,218.0 a
4	glufosinate	105	633.3 a	1,972.0 a	831.1 a	1,389.0 a	773.2 a	1,165.8 a
5	topamezone + metribuzin	6.72+56	237.5 b	911.1 b	604.4 b	800.0 bc	566.1 b	764.0 bc
6	topamezone+sulfentrazone	6.72+30	346.7 b	1,555.6 a	511.1 b	728.9 c	407.8 b	728.9 bc
7	Hand weed	-	786.7 a	1,866.7 a	840.0 a	1,248.0 ab	760.0 a	1,082 a
8	UTC	-	102.0 d	44.4 c	155.5 cd	493.3 c	118.9 c	493.3 c
C.V.%			33.7	42.0	0.94	33.9	35.1	40.8

[1/] Number followed by the same letter or no letter in a column are not significantly different at the 0.05 according to Duncan's test.

Table 6 Herbicides residues in soil of chinese cabbage planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 30 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	ND	ND	ND	ND	ND	ND
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	ND	ND	ND	ND	ND	ND
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	ND	ND	ND	ND	ND	ND
4	glufosinate	105	ND	ND	ND	ND	ND	ND
5	topamezone + metribuzin	6.72+56	ND	ND	ND	ND	ND	ND
6	topamezone+sulfentrazone	6.72+30	ND	ND	ND	ND	ND	ND
7	Hand weed	-	ND	ND	ND	ND	ND	ND
8	UTC	-	ND	ND	ND	ND	ND	ND

Figure 1 Efficacy of herbicides for control weed at 7 days after application of flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop, topamezone+metribuzin, topamezone+sulfentrazone and hand weed

Figure 2 Injury symptoms of chinese cabbage at 7 days after planting of flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop, topamezone+metribuzin, topamezone+sulfentrazone and hand weed

ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนปลูก (pre-planting herbicides) ในผักกาดหอมเพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย

เทอดพงษ์ มหาวงศ์[1/] ยุรวรรณ อนันตนมณี[2/] อมฤต ศิริอุดม[2/] จรัญญา ปิ่นสุภา[3/] สิริชัย สาธุวิจารณ์[2/] ภัทร์พิชชา รุจิระพงศ์ชัย[1/] อุษณีย์ จินดากุล[1/] ปรัชญา เอกฐิน[1/] เอกรัตน์ ธนูทอง[1/]

[1/] กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[2/] กลุ่มบริหารศัตรูพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[3/]สถาบันพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

บทคัดย่อ

ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนปลูก (pre-planting herbicides) ในผักกาดหอม เพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย ดำเนินการทดลองระหว่างเดือน มีนาคม-ธันวาคม 2566 ที่แปลงเกษตรกร อ.ท่าม่วง และ อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี วางแผนการทดลอง 4 ซ้ำ 6 กรรมวิธี เพื่อศึกษาความเป็นพิษ และประสิทธิภาพของสารกำจัดวัชพืชที่เหมาะสมต่อการกำจัดวัชพืชก่อนปลูกผักกาดหอม พบว่า สารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของผักกาดหอม เมื่อใช้พ่นกำจัดวัชพืชในแปลงก่อนปลูกผักกาดหอม ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่

คำนำ

ผักกาดหอม เป็นพืชผักที่ได้รับความนิยมในการบริโภค เดิมปลูกได้ดีเฉพาะภาคเหนือและภาคอีสาน เพราะการจะห่อตัวเป็นปลีได้จำเป็นต้องได้รับอากาศหนาว ต่อมามีการปรับปรุงพันธุ์ให้ทนกับอากาศร้อน จึงทำให้สามารถปลูกได้ทั่วประเทศ แต่ส่วนใหญ่นิยมปลูกกันมากในแถบจังหวัดในภาคเหนือเพราะอากาศเย็นจะทำให้ผักกาดหอมห่อตัวได้ดี ในการปลูกเกษตรกรจะปลูกเป็นแปลงยกร่อง เมื่อทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จะไม่มีการไถเตรียมแปลงใหม่ เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแนวเขาลาดเอียง เกษตรกรนิยมใช้ใช้สารกำจัดวัชพืช เช่น paraquat พ่นทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ เพื่อกำจัดวัชพืช และเศษซากพืชที่หลงเหลือในแปลงก่อนปลูกผัก โดยไม่ต้องเตรียมแปลงชักร่องปลูกใหม่ แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีประกาศยกเลิกการใช้สารกำจัดวัชพืช paraquat และจำกัดการใช้สารglyphosate ในพืชผัก จึงส่งผลกระทบต่อวิธีการจัดการวัชพืชในระบบการผลิตพืชของเกษตรกร จึงเป็นที่มาของงานวิจัย ที่ต้องศึกษาหาสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นสารกำจัดวัชพืชทางเลือกที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพให้กับเกษตรกรได้เลือกใช้ในการกำจัดวัชพืชก่อนปลูก (pre-planting) ในผักกาดหอม แทนการใช้สาร paraquat และสามารถช่วยลดต้นทุนในการกำจัดวัชพืช

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. สารกำจัดวัชพืช
2. เมล็ดพันธุ์ผักกาดหอม
3. สารกำจัดแมลง
4. ถังพ่นสารกำจัดวัชพืชแบบสะพายหลัง (knapsack sprayer) หัวพ่นแบบรูปพัด (fan nozzle)
5. อุปกรณ์ตวงวัดสารเคมี

วิธีการ

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชในสภาพแปลง

นำสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืช และไม่เป็นพิษหรือเป็นพิษในระดับเล็กน้อยต่อผัก ที่ได้จากการทดลองในปี 2565 มาทดสอบประสิทธิภาพในสภาพแปลง โดยวางแผนการทดลองแบบ RCBD 4 ซ้ำ 8 กรรมวิธีดังนี้

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)
1	flumioxazin	35
2	flumioxazin+fluazifop	10+20
3	flumioxazin+quizalofop	10+14
4	glufosinate	105
5	Hand weed	-
6	UTC	-

การบันทึกข้อมูล

ทำการประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพืชปลูก ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ไม่เป็นพิษ 1-3 = เป็นพิษเล็กน้อย 4-6 = เป็นพิษปานกลาง 7-9 = เป็นพิษรุนแรง และ 10 = พืชปลูกตาย บันทึกข้อมูล ที่ระยะ 7, 15 และ 30 วันหลังปลูก

ประเมินประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ควบคุมวัชพืชไม่ได้ 1-3 = ควบคุมวัชพืชได้เล็กน้อย 4-6 = ควบคุมวัชพืชได้ปานกลาง 7-9 = ควบคุมวัชพืชได้ดี และ 10 = ควบคุมวัชพืชได้สมบูรณ์ โดยบันทึกข้อมูลประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชที่ระยะ 7,15 และ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช

บันทึกจำนวนชนิดและน้ำหนักแห้งของวัชพืช ที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช ในทุกกรรมวิธีการทดลอง และบันทึกการเจริญเติบโต ชั่งน้ำหนักผัก ที่ระยะเก็บเกี่ยว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ และคำนวณต้นทุนการจัดการวัชพืช

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

ประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช

ประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ที่ระยะ 7 15 และ 30 วันหลังพ่นสาร พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop และ glufosinate มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชได้ดีถึงดีมาก มีคะแนนจากการประเมินอยู่ระหว่าง 7-10 คะแนน ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง มีคะแนน 2-4 คะแนน สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง (Table 1)

ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืช

พ่นสารไป 7 10 และ 14 วัน จึงปลูกผักกาดหอม และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 7 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 7 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin และflumioxazin+fluazifop มีความเป็นพิษค่อนข้างรุนแรงต่อต้นผักกาดหอม โดยต้นผักกาดหอมที่งอกจากเมล็ดจะมีอาการใบไหม้ ต้นเป็นสีน้ำตาล เน่าเละ ในบริเวณที่มีความชื้นแฉะ ส่งผลทำให้ผักกาดหอมปลีตายได้ ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษเล็กน้อยต่อผักกาดหอม กรรมวิธีพ่นสาร glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นผักกาดหอม ที่ต้นผักกาดหอมสามารถเจริญเติบโตได้

พ่นสารไป 7 10 และ 14 วัน จึงปลูกผักกาดหอม และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 15 และ 30 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 7 10 และ14 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีความเป็นพิษค่อนข้างรุนแรงต่อต้นผักกาดหอม โดยต้นผักกาดหอมที่งอกจากเมล็ดจะมีอาการต้นเหลือง และเน่า และผักกาดหอมตาย กรรมวิธีพ่นสาร flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษอยู่ในระดับปานกลางรุนแรงถึงปานกลาง มีอาการความเป็นพิษมากขึ้นจาก 7 วัน โดยต้นผักกาดหอมที่งอก จะมีอาการขอบใบไหม้ เหลือง และเน่า บางต้นจะแสดงอาการเหลือง แคระแกรน มีคะแนนจากการประเมิน 4-10 คะแนน ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นผักกาดหอมปลีที่งอก ต้นผักกาดหอมสามารถเจริญเติบโตได้ สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลง

จากผลการทดลอง พบว่า สารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของผักกาดหอมปลี เมื่อใช้พ่นกำจัดวัชพืชในแปลงก่อนปลูกผักกาดหอม ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่

ผลผลิตน้ำหนักสดของผักกาดหอม

ลงปลูกที่ระยะ 7 วันหลังพ่นสาร

ทำการเก็บผลผลิตของผักกาดหอมทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 50 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 311.1-488.9 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและ

แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop และflumioxazin+quizalofop ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-274.3 กิโลกรัมต่อไร่

ลงปลูกที่ระยะ 10 วันหลังพ่นสาร

การเก็บผลผลิตของผักกาดหอมทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 50 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 498.35-653.3 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop และflumioxazin+quizalofop ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-266.6 กิโลกรัมต่อไร่

ลงปลูกที่ระยะ 14 วันหลังพ่นสาร

การเก็บผลผลิตของผักกาดหอมทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 50 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 426.4-742.5 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, และflumioxazin+quizalofop ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-282.3 กิโลกรัมต่อไร่

จากผลการทดลอง พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน มีน้ำหนักผลผลิตไม่แตกต่างกับกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ และมากกว่ากรรมวิธีพ่นสารอื่นๆ

การวิเคราะห์สารตกค้างในดิน

จากผลการทดลองสารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของผักกาดหอม คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในดิน โดยตรวจวิเคราะห์หลังเก็บผลผลิต พบว่า ไม่พบสารตกค้างในตัวอย่างดินที่ส่งวิเคราะห์ (Table 6)

Table 1 Efficacy of herbicides for control over all weed at 7 15 and 30 days after application.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Efficacy of herbicides					
			7 DAA		15 DAA		30 DAA	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	4	3	2	4	2	3
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	10	10	10	10	10	10
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	10	10	10	10	10	10
4	glufosinate	105	10	10	10	10	10	10
5	Hand weed	-	10	10	10	10	10	10
6	UTC		0	0	0	0	0	0

Efficacy 0 = no control, 1-3 = slightly control, 4-6 =moderately control, 7-9 = good control, 10 = completely control

DAA = Day after application

Table 2 Phytotoxicity of herbicides on lettuce at 7 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 7 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	10	10	9	9	8	8
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	9	10	9	9	8	8
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	3	3	2	2	2	2
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
6	UTC		0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 3 Phytotoxicity of herbicides on lettuce at 15 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 15 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	10	10	8	8	8	8
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	9	10	7	7	6	6
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	9	9	5	5	4	4
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
6	UTC		0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 4 Phytotoxicity of herbicides on lettuce at 30 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 30 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	9	10	10	10	9	8
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	9	10	9	8	7	7
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	9	9	8	8	7	7
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
6	UTC		0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 5 Yield of lettuce plating at 7, 10 and 14 days after application

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Yield of lettuce (kg/rai)					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	0.0 b	0.0 d	0.0 c	200.0 b	0.0 c	178.5 b
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	0.0 b	0.0 d	0.0 c	315.0 b	0.0 c	282.3 b
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	0.0 b	274.3 b	0.0 c	266.6 b	0.0 c	221.5 b
4	glufosinate	105	488.9 a	351.1 a	596.3 a	511.1 a	742.5 a	426.4 a
5	Hand weed	-	470.5 a	311.1 ab	653.3 a	498.3 a	608.2 a	514.8 a
6	UTC	-	71.1 b	0.0 d	71.0 c	0.0 c	71.0 b	0.0 c
C.V.%			115.0	19.3	45.3	38.2	72.8	40.1

[1/] Number followed by the same letter or no letter in a column are not significantly different at the 0.05 according to Duncan's test.

Table 6 Herbicides residues in soil of lettuce planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Herbicides residues in soil of lettuce planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	ND	ND	ND	ND	ND	ND
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	ND	ND	ND	ND	ND	ND
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	ND	ND	ND	ND	ND	ND
4	glufosinate	105	ND	ND	ND	ND	ND	ND
5	Hand weed	-	ND	ND	ND	ND	ND	ND
6	UTC		ND	ND	ND	ND	ND	ND

*ND = Not detection

Figure 1 Efficacy of herbicides for control weed at 7 days after application of flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop, glufosinate, Hand weed and Untreated

Figure 2 Injury symptoms of lettuce at 7 days after planting of flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop, glufosinate, hand weed and untreated

ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนปลูก (pre-planting herbicides) ในกะหล่ำปลี เพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย

อมฤต ศิริอุดม[1/] ยุรวรรณ อนันตนมณี[1/] จรัญญา ปิ่นสุภา[3/] สิริชัย สาธุวิจารณ์[1/] ภัทร์พิชชา รุจิระพงศ์ชัย[2/] เทอดพงษ์ มหาวงศ์[2/] อุษณีย์ จินดากุล[2/] ปรัชญา เอกฐิน[2/] เอกรัตน์ ธนูทอง[2/]

[1/] กลุ่มบริหารศัตรูพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[2/] กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[3/]สถาบันพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

บทคัดย่อ

ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนปลูก (pre-planting herbicides) ในกะหล่ำปลี เพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย ดำเนินการทดลองระหว่างเดือน มีนาคม-ธันวาคม 2566 ที่แปลงเกษตรกร อ.ท่าม่วง และอ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี วางแผนการทดลอง 4 ซ้ำ 6 กรรมวิธี เพื่อศึกษาความเป็นพิษ และประสิทธิภาพของสารกำจัดวัชพืชที่เหมาะสมต่อการกำจัดวัชพืชก่อนปลูกกะหล่ำปลี พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชสารกำจัดวัชพืช และมีความปลอดภัยไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลี เมื่อใช้พ่นกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ สามารถลงปลูกกะหล่ำได้ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน

คำนำ

กะหล่ำปลี เป็นพืชผักที่ได้รับความนิยมในการบริโภค เดิมปลูกได้ดีเฉพาะภาคเหนือและภาคอีสาน เพราะการจะห่อตัวเป็นปลีได้จำเป็นต้องได้รับอากาศหนาว ต่อมามีการปรับปรุงพันธุ์ให้ทนกับอากาศร้อน จึงทำให้สามารถปลูกได้ทั่วประเทศ แต่ส่วนใหญ่นิยมปลูกกันมากในแถบจังหวัดในภาคเหนือเพราะอากาศเย็นจะทำให้กะหล่ำปลีห่อตัวได้ดี ในการปลูกเกษตรกรจะปลูกเป็นแปลงยกร่อง เมื่อทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จะไม่มีการไถเตรียมแปลงใหม่ เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแนวเขาลาดเอียง เกษตรกรนิยมใช้ใช้สารกำจัดวัชพืช เช่น paraquat พ่นทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ เพื่อกำจัดวัชพืช และเศษซากพืชที่หลงเหลือในแปลงก่อนปลูกผัก โดยไม่ต้องเตรียมแปลงชักร่องปลูกใหม่ แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีประกาศยกเลิกการใช้สารกำจัดวัชพืช paraquat และจำกัดการใช้สารglyphosate ในพืชผัก จึงส่งผลกระทบต่อวิธีการจัดการวัชพืชในระบบการผลิตพืชของเกษตรกร จึงเป็นที่มาของงานวิจัย ที่ต้องศึกษาหาสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นสารกำจัดวัชพืชทางเลือกที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพให้กับเกษตรกรได้เลือกใช้ในการกำจัดวัชพืชก่อนปลูก (pre-planting) ในกะหล่ำปลี แทนการใช้สาร paraquat และสามารถช่วยลดต้นทุนในการกำจัดวัชพืช

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. สารกำจัดวัชพืช
2. เมล็ดพันธุ์กะหล่ำปลี
3. สารกำจัดแมลง
4. ถังพ่นสารกำจัดวัชพืชแบบสะพายหลัง (knapsack sprayer) หัวพ่นแบบรูปพัด (fan nozzle)
5. อุปกรณ์ตวงวัดสารเคมี

วิธีการ

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชในสภาพแปลง

นำสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืช และไม่เป็นพิษหรือเป็นพิษในระดับเล็กน้อยต่อผัก ที่ได้จากการทดลองในปี 2565 มาทดสอบประสิทธิภาพในสภาพแปลง โดยวางแผนการทดลองแบบ RCBD 4 ซ้ำ 6 กรรมวิธีดังนี้

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)
1	flumioxazin 50% WP	35
2	flumioxazin+fluazifop 50% WP+ 15% EC	10+20
3	flumioxazin+quizalofop 50% WP+5% EC	10+14
4	glufosinate 15% SL	105
5	Hand weed	-
6	UTC	

การบันทึกข้อมูล

ทำการประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพืชปลูก ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ไม่เป็นพิษ 1-3 = เป็นพิษเล็กน้อย 4-6 = เป็นพิษปานกลาง 7-9 = เป็นพิษรุนแรง และ 10 = พืชปลูกตาย บันทึกข้อมูล ที่ระยะ 7, 15 และ 30 วันหลังปลูก

ประเมินประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ควบคุมวัชพืชไม่ได้ 1-3 = ควบคุมวัชพืชได้เล็กน้อย 4-6 = ควบคุมวัชพืชได้ปานกลาง 7-9 = ควบคุมวัชพืชได้ดี และ 10 = ควบคุมวัชพืชได้สมบูรณ์ โดยบันทึกข้อมูลประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชที่ระยะ 7,15 และ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช

บันทึกจำนวนชนิดและน้ำหนักแห้งของวัชพืช ที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช ในทุกกรรมวิธีการทดลอง และบันทึกการเจริญเติบโต ชั่งน้ำหนักผัก ที่ระยะเก็บเกี่ยว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ และคำนวณต้นทุนการจัดการวัชพืช

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

ประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช

ประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ที่ระยะ 7 15 และ 30 วันหลังพ่นสาร พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop และ glufosinate มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชได้ดีถึงดีมาก มีคะแนนจากการประเมินอยู่ระหว่าง 7-10 คะแนน ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง มีคะแนน 2-4 คะแนน สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง (Table 1)

ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืช

พ่นสารไป 7 วัน จึงปลูกกะหล่ำ และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 7 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 7 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin ,flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษค่อนข้างรุนแรงต่อต้นกะหล่ำปลี โดยต้นกะหล่ำปลีที่งอกจากเมล็ดจะมีอาการต้นเหลือง เน่าเละ ในบริเวณที่มีความชื้นแฉะ ส่งผลทำให้กะหล่ำปลีตายได้ ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นกะหล่ำปลีที่งอก ต้นกะหล่ำสามารถเจริญเติบโตได้

พ่นสารไป 10 และ 14 วัน จึงปลูกกะหล่ำ และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 7 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 10 และ 14 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีความเป็นพิษอยู่ในระดับรุนแรง กะหล่ำปลีที่งอกขึ้นมา มีอาการเหลือง และบางต้นเน่าตาย ส่วนการพ่นสาร,flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษเล็กน้อยถึงปานกลาง โดยต้นกะหล่ำปลีที่งอกจากเมล็ดจะมีอาการต้นเหลืองเล็กน้อย และพบว่า กะหล่ำปลีที่อยู่ในที่ชื้นแฉะจะเน่าตาย ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นกะหล่ำปลีที่งอกจากเมล็ด ในบริเวณชื้นแฉะสามารถเจริญเติบโตได้ สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง

พ่นสารไป 7 10 และ 14 วัน จึงปลูกกะหล่ำ และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 15 และ 30 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 7 10 และ14 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีความเป็นพิษค่อนข้างรุนแรงต่อต้นกะหล่ำปลี โดยต้นกะหล่ำปลีที่งอกจากเมล็ดจะมีอาการต้นเหลือง ส่งผลทำให้กะหล่ำปลีตาย กรรมวิธีพ่นสาร flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง มีคะแนนจากการประเมิน 2-4 คะแนน ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นกะหล่ำปลีที่งอก ต้นกะหล่ำสามารถเจริญเติบโตได้ สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลง

จากผลการทดลอง พบว่า สารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลี เมื่อใช้พ่นกำจัดวัชพืชในแปลงก่อนปลูกกะหล่ำ ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่

ผลผลิตน้ำหนักสดของกะหล่ำปลี

ลงปลูกที่ระยะ 7 วันหลังพ่นสาร

ทำการเก็บผลผลิตของกะหล่ำปลีทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 55 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 577.8-847.0 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop และflumioxazin+quizalofop ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-564.0 กิโลกรัมต่อไร่

ลงปลูกที่ระยะ 10 วันหลังพ่นสาร

การเก็บผลผลิตของกะหล่ำปลีทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 55 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SLและกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 947.5-1964.5 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop และflumioxazin+quizalofop ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-124.0 กิโลกรัมต่อไร่

ลงปลูกที่ระยะ 14 วันหลังพ่นสาร

การเก็บผลผลิตของกะหล่ำปลีทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 55 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 1,041.5-1,570.3 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, และflumioxazin+quizalofop ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-162.5 กิโลกรัมต่อไร่

จากผลการทดลอง พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน มีน้ำหนักผลผลิตไม่แตกต่างกับกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ และมากกว่ากรรมวิธีพ่นสารอื่นๆ

การวิเคราะห์สารตกค้างในดิน

จากผลการทดลองสารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลี คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในดิน โดยตรวจวิเคราะห์หลังเก็บผลผลิต พบว่า ไม่พบสารตกค้างในตัวอย่างดินที่ส่งวิเคราะห์ (Table 6)

Table 1 Efficacy of herbicides for control over all weed at 7 15 and 30 days after application.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Efficacy of herbicides					
			7 DAA		15 DAA		30 DAA	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	4	3	2	4	2	3
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	10	10	10	10	7	10
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	10	10	10	10	10	10
4	glufosinate	105	10	10	10	10	10	10
5	Hand weed	-	10	10	10	10	10	10
6	UTC		0	0	0	0	0	0

Efficacy 0 = no control, 1-3 = slightly control, 4-6 =moderately control, 7-9 = good control, 10 = completely control

DAA = Day after application

Table 2 Phytotoxicity of herbicides on cabbage at 7 days after planting in location 1

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 7 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	9	10	8	8	8	7
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	9	10	4	4	3	3
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	7	9	4	4	3	3
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
6	UTC		0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 3 Phytotoxicity of herbicides on cabbage at 15 days after planting in location 1

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 15 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	8	9	9	8	10	8
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	4	4	4	4	3	4
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	3	4	3	4	2	4
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
6	UTC		0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 4 Phytotoxicity of herbicides on cabbage at 30 days after planting in location 1

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 30 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	9	9	9	8	10	8
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	4	3	4	3	3	3
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	3	3	3	3	2	3
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
6	UTC		0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 5 Yield of cabbage plating at 7, 10 and 14 days after application

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Yield of cabbage (kg/rai)					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	0.0 d	253.3 bc	0.0 c	0.0 c	0.0 c	0.0 c
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	0.0 d	508.8 b	0.0 c	0.0 c	0.0 c	0.0 c
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	471.1 b	564.0 b	106.7 b	124.4 b	98.2 b	162.5 b
4	glufosinate	105	675.5 a	847.0 a	1,964.5 a	947.5 a	1,446.0 a	1,041.5 a
5	Hand weed	-	600.0 a	577.8 ab	1,744 a	1,010.0 a	1,320.5 a	1,570.3 a
6	UTC	-	197.7 c	124.4 c	36.5 c	26.9 c	45.8 bc	30.5 c
C.V.%			16.4	34.5	0.89	38.1	40.2	32.7

[1/] Number followed by the same letter or no letter in a column are not significantly different at the 0.05 according to Duncan's test.

Table 6 Herbicides residues in soil of cabbage planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Herbicides residues in soil of cabbage planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	ND*	ND	ND	ND	ND	ND
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	ND	ND	ND	ND	ND	ND
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	ND	ND	ND	ND	ND	ND
4	glufosinate	105	ND	ND	ND	ND	ND	ND
5	Hand weed	-	ND	ND	ND	ND	ND	ND
6	UTC		ND	ND	ND	ND	ND	ND

*ND = Not detection

Figure 1 Injury symptoms of cabbage at 7 days after planting of flumioxazin ,flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop, glufosinate, Hand weed, Untreated control

Flumioxazin

flumioxazin+fluazifop

flumioxazin+quizalofop

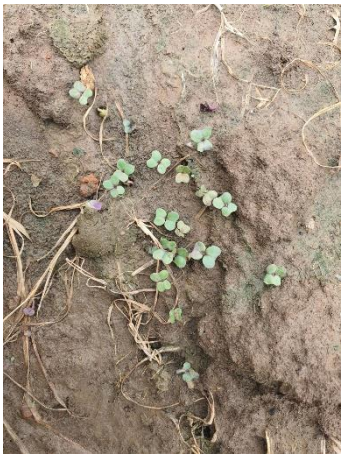

glufosinate

Hand weed

UTC

ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนปลูก (pre-planting herbicides) ในคะน้า เพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย

ยุรวรรณ อนันตนมณี[1/] อมฤต ศิริอุดม[1/] จรัญญา ปิ่นสุภา[3/] สิริชัย สาธุวิจารณ์[1/] ภัทร์พิชชา รุจิระพงศ์ชัย[2/] เทอดพงษ์ มหาวงศ์[2/] อุษณีย์ จินดากุล[2/] ปรัชญา เอกฐิน[2/] เอกรัตน์ ธนูทอง[2/]

[1/] กลุ่มบริหารศัตรูพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[2/] กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[3/] สถาบันพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

บทคัดย่อ

ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนปลูก (pre-planting herbicides) ในคะน้า เพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย ดำเนินการทดลองระหว่างเดือน มีนาคม-ธันวาคม 2566 ที่แปลงเกษตรกร อ.ท่าม่วง และอ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี วางแผนการทดลอง 4 ซ้ำ 7 กรรมวิธี เพื่อศึกษาความเป็นพิษ และประสิทธิภาพของสารกำจัดวัชพืชที่เหมาะสมต่อการกำจัดวัชพืชก่อนปลูกคะน้า พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืช และมีความปลอดภัยไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของคะน้า เมื่อใช้พ่นกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ สามารถลงปลูกคะน้าได้ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน

คำนำ

คะน้า เป็นพืชผักที่ได้รับความนิยมในการบริโภค เดิมปลูกได้ดีเฉพาะภาคเหนือและภาคอีสาน เพราะการจะห่อตัวเป็นปลีได้จำเป็นต้องได้รับอากาศหนาว ต่อมามีการปรับปรุงพันธุ์ให้ทนกับอากาศร้อน จึงทำให้สามารถปลูกได้ทั่วประเทศ แต่ส่วนใหญ่นิยมปลูกกันมากในแถบจังหวัดในภาคเหนือเพราะอากาศเย็นจะทำให้คะน้าห่อตัวได้ดี ในการปลูกเกษตรกรจะปลูกเป็นแปลงยกร่อง เมื่อทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จะไม่มีการไถเตรียมแปลงใหม่ เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแนวเขาลาดเอียง เกษตรกรนิยมใช้ใช้สารกำจัดวัชพืช เช่น paraquat พ่นทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ เพื่อกำจัดวัชพืช และเศษซากพืชที่หลงเหลือในแปลงก่อนปลูกผัก โดยไม่ต้องเตรียมแปลงชักร่องปลูกใหม่ แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีประกาศยกเลิกการใช้สารกำจัดวัชพืช paraquat และจำกัดการใช้สารglyphosate ในพืชผัก จึงส่งผลกระทบต่อวิธีการจัดการวัชพืชในระบบการผลิตพืชของเกษตรกร จึงเป็นที่มาของงานวิจัย ที่ต้องศึกษาหาสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นสารกำจัดวัชพืชทางเลือกที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพให้กับเกษตรกรได้เลือกใช้ในการกำจัดวัชพืชก่อนปลูก (pre-planting) ในคะน้า แทนการใช้สาร paraquat และสามารถช่วยลดต้นทุนในการกำจัดวัชพืช

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. สารกำจัดวัชพืช
2. เมล็ดพันธุ์คะน้า
3. สารกำจัดแมลง
4. ถังพ่นสารกำจัดวัชพืชแบบสะพายหลัง (knapsack sprayer) หัวพ่นแบบรูปพัด (fan nozzle)
5. อุปกรณ์ตวงวัดสารเคมี

วิธีการ

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชในสภาพแปลง

นำสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืช และไม่เป็นพิษหรือเป็นพิษในระดับเล็กน้อยต่อผัก ที่ได้จากการทดลองในปี 2565 มาทดสอบประสิทธิภาพในสภาพแปลง โดยวางแผนการทดลองแบบ RCBD 4 ซ้ำ 7 กรรมวิธีดังนี้

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)
1	flumioxazin 50% WP	35
2	flumioxazin+fluazifop 50% WP+ 15% EC	10+20
3	flumioxazin+quizalofop 50% WP+5% EC	10+14
4	glufosinate 15% SL	105
5	topamezone + metribuzin	6.72+56
6	Hand weed	
7	UTC	

การบันทึกข้อมูล

ทำการประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพืชปลูก ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ไม่เป็นพิษ 1-3 = เป็นพิษเล็กน้อย 4-6 = เป็นพิษปานกลาง 7-9 = เป็นพิษรุนแรง และ 10 = พืชปลูกตาย บันทึกข้อมูล ที่ระยะ 7, 15 และ 30 วันหลังปลูก

ประเมินประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ควบคุมวัชพืชไม่ได้ 1-3 = ควบคุมวัชพืชได้เล็กน้อย 4-6 = ควบคุมวัชพืชได้ปานกลาง 7-9 = ควบคุมวัชพืชได้ดี และ 10 = ควบคุมวัชพืชได้สมบูรณ์ โดยบันทึกข้อมูลประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชที่ระยะ 7,15 และ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช

บันทึกจำนวนชนิดและน้ำหนักแห้งของวัชพืช ที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช ในทุกกรรมวิธีการทดลอง และบันทึกการเจริญเติบโต ชั่งน้ำหนักผัก ที่ระยะเก็บเกี่ยว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ และคำนวณต้นทุนการจัดการวัชพืช

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

ประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช

ประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ที่ระยะ 7 15 และ 30 วันหลังพ่นสาร พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop และ glufosinate มีประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชได้ดีถึงดีมาก มีคะแนนจากการประเมินอยู่ระหว่าง 7-10 คะแนน ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin และ topamezone + metribuzin มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง มีคะแนน 2-5คะแนน สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง (Table 1)

ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืช

พ่นสารไป 7 วัน จึงปลูกคะน้า และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 7 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 7 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีความเป็นพิษรุนแรงมากต่อต้นคะน้า โดยต้นคะน้าที่งอกจากเมล็ด จะมีอาการเน่าเละ ต้นมีสีน้ำตาล ใบไหม้ เมื่องอกเหนือดินในระยะใบเลี้ยง และตาย ในบริเวณที่มีความชื้นแฉะคะน้าจะมีอาการไหม้ เน่าเละตั้งแต่ระยะรากอ่อน ส่งผลทำให้คะน้าตาย กรรมวิธี flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษในระดับรุนแรงถึงปานกลาง คะน้าที่งอกจะมีอาการใบไหม้ ต้นเหลือง การพ่นสาร topamezone + metribuzin มีความเป็นพิษรุนแรง คะน้าที่งอกในระยะใบเลี้ยง ใบจะมีอาการขาว และค่อยๆ แห้งตาย บางต้นจะมีอาการเหลือง ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นคะน้าที่งอก ต้นคะน้าสามารถเจริญเติบโตได้ (Table 2)

พ่นสารไป 10 และ 14 วัน จึงปลูกคะน้า และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 7 วันหลังปลูก

ที่ระยะ 10 และ 14 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีความเป็นพิษอยู่ในระดับรุนแรง คะน้าที่งอกขึ้นมา มีอาการเหลือง และบางต้นเน่าตาย ส่วนการพ่นสาร flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษเล็กน้อยถึงปานกลางมีคะแนนระหว่าง 3-5 คะแนน โดยต้นคะน้าที่งอกจากเมล็ดจะมีอาการต้นเหลืองเล็กน้อย การพ่นสาร topamezone + metribuzin มีความเป็นพิษปานกลางถึงรุนแรง คะน้าที่งอกใบจะมีอาการขาว และค่อยๆแห้งตาย บางต้นมีอาการเหลือง ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นคะน้าที่งอกจากเมล็ด ในบริเวณชื้นแฉะสามารถเจริญเติบโตได้ สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง (Table 2)

พ่นสารไป 7 10 และ 14 วัน จึงปลูกคะน้า และประเมินความเป็นพิษที่ระยะ 15 และ 30 วันหลังปลูก

ระยะ 10 และ 14 วันหลังพ่น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช flumioxazin มีความเป็นพิษอยู่ในระดับรุนแรง คะน้าที่งอกขึ้นมาเน่าตาย ส่วนการพ่นสาร flumioxazin+fluazifop และ flumioxazin+quizalofop มีความเป็นพิษ

รุนแรงที่ระยะลงปลูก 7 วันหลังพ่นสาร ส่วนที่ระยะ 10 และ 14 วันหลังพ่นสาร พบว่า มีความเป็นพิษเล็กน้อยถึงปานกลาง มีคะแนนระหว่าง 2-5 คะแนน โดยต้นคะน้าที่งอกจากเมล็ดจะมีอาการต้นเหลือง ส่วนการพ่นสาร topamezone + metribuzin มีความเป็นพิษรุนแรงที่ระยะลงปลูก 7 วันหลังพ่นสาร ทำให้ต้นคะน้าที่งอกมามีอาการขาว และตาย ส่วนที่ 10 และ 14 วัน มีความเป็นพิษปานกลางถึงรุนแรง คะน้าที่งอกใบจะมีอาการขาว และค่อยๆแห้งตาย บางต้นมีอาการเหลือง แคระแกรน ส่วนกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate ไม่พบความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นคะน้าที่งอกจากเมล็ด ในบริเวณชื้นแฉะสามารถเจริญเติบโตได้ สอดคล้องกันทั้ง 2 แปลงทดลอง (Table 3 and 4)

จากผลการทดลอง พบว่า สารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของคะน้า เมื่อใช้พ่นกำจัดวัชพืชในแปลงก่อนปลูกคะน้า ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่

ผลผลิตน้ำหนักสดของคะน้า

ลงปลูกที่ระยะ 7 วันหลังพ่นสาร

ทำการเก็บผลผลิตของคะน้าทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 55 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 253.3-653.3 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop และ topamezone + metribuzin ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-164.0 กิโลกรัมต่อไร่

ลงปลูกที่ระยะ 10 วันหลังพ่นสาร

การเก็บผลผลิตของคะน้าทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 55 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 243.0-386.0 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop และ topamezone + metribuzin ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-143.0 กิโลกรัมต่อไร่

ลงปลูกที่ระยะ 14 วันหลังพ่นสาร

การเก็บผลผลิตของคะน้าทั้ง 2 แปลงทดลอง ที่ระยะ 55 วันหลังปลูก พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate และกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ มีน้ำหนักผลผลิตอยู่ระหว่าง 286.0-378.5 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธี flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop และ topamezone + metribuzin ที่มีผลผลิตอยู่ระหว่าง 0.0-155.0 กิโลกรัมต่อไร่

จากผลการทดลอง พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ที่ระยะ 7 10 และ 14 วัน มีน้ำหนักผลผลิตไม่แตกต่างกับกรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยมือ และมากกว่ากรรมวิธีพ่นสารอื่นๆ

การวิเคราะห์สารตกค้างในดิน

จากผลการทดลองสารกำจัดวัชพืชที่มีความปลอดภัยและไม่มีผลกระทบต่อการงอก และการเจริญเติบโตของคะน้า คือ glufosinate 15% SL อัตรา 105 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในดิน โดยตรวจวิเคราะห์หลังเก็บผลผลิต พบว่า ไม่พบสารตกค้างในตัวอย่างดินที่ส่งวิเคราะห์ (Table 6)

Table 1 Efficacy of herbicides for control over all weed at 7 15 and 30 days after application.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Efficacy of herbicides					
			7 DAA		15 DAA		30 DAA	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	4	5	2	4	2	3
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	10	10	10	10	10	10
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	10	10	10	10	10	10
4	glufosinate	105	10	10	10	10	10	10
5	topamezone + metribuzin	6.72+56	5	4	3	2	2	2
6	Hand weed	-	10	10	10	10	10	10
7	UTC	-	0	0	0	0	0	0

Efficacy 0 = no control, 1-3 = slightly control, 4-6 =moderately control, 7-9 = good control, 10 = completely control

DAA = Day after application

Table 2 Phytotoxicity of herbicides on kale at 7 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 7 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	10	10	10	10	8	7
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	8	7	5	5	4	4
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	6	5	4	4	3	3
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	topamezone + metribuzin	6.72+56	10	8	8	7	6	6
6	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
7	UTC	-	0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 3 Phytotoxicity of herbicides on kale at 15 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 15 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	10	10	10	10	10	10
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	8	8	5	5	4	4
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	6	5	4	4	3	3
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	topamezone + metribuzin	6.72+56	10	8	8	7	6	6
6	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
7	UTC	-	0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 4 Phytotoxicity of herbicides on kale at 30 days after planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Phytotoxicity of herbicides at 30 days after planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	10	10	10	10	10	10
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	8	8	5	5	4	4
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	5	5	4	4	2	2
4	glufosinate	105	0	0	0	0	0	0
5	topamezone + metribuzin	6.72+56	10	8	8	7	6	6
6	Hand weed	-	0	0	0	0	0	0
7	UTC	-	0	0	0	0	0	0

Phytotoxic 0 = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately toxic, 7-9 = severely toxic, 10 = completely kill

Table 5 Yield of kale (kg/rai) plating at 7, 10 and 14 days after application

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Yield of kale (kg/rai)					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	0.0 d	0.0 c	0.0 b	0.0 c	0.0 b	0.0 c
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	164.0 b	0.0 c	97.7 b	143.0 b	104.5 b	155.0 b
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	140.0 b	0.0 c	57.7 b	120.5 b	111.6 b	148.5 b
4	glufosinate	105	653.3 a	253.3 a	333.3 a	353.3 a	378.5 a	334.5 a
5	topramezone + metribuzin	6.72+56	120.0 c	75.5 b	86.6 b	65.0 c	102.0 b	76.0 c
6	Hand weed	-	520.0 a	213.1 a	386.0 a	243.0 ab	355.0 a	286.0 a
7	UTC	-	0.0 d	0.0 c	0.0 c	0.0 d	0.0 c	0.0 d
C.V.%			33.7	54.2	86.6	54.2	35.5	44.8

[1/] Number followed by the same letter or no letter in a column are not significantly different at the 0.05 according to Duncan's test.

Table 6 Herbicides residues in soil of kale planting.

Treatment	Herbicide	Rate (g ai/rai)	Herbicides residues in soil of kale planting					
			plating at 7 days after application		plating at 10 days after application		plating at 14 days after application	
			Location 1	Location 2	Location 1	Location 2	Location 1	Location 2
1	flumioxazin	35	ND*	ND	ND	ND	ND	ND
2	flumioxazin+fluazifop	10+20	ND	ND	ND	ND	ND	ND
3	flumioxazin+quizalofop	10+14	ND	ND	ND	ND	ND	ND
4	glufosinate	105	ND	ND	ND	ND	ND	ND
5	topramezone + metribuzin	6.72+56	ND	ND	ND	ND	ND	ND
6	Hand weed	-	ND	ND	ND	ND	ND	ND
7	UTC		ND	ND	ND	ND	ND	ND

*ND = Not detection

Figure 1 Efficacy of herbicides for control weed at 7 days after application of flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop, glufosinate, topamezone+metribuzin hand weed and untreated control

flumioxazin

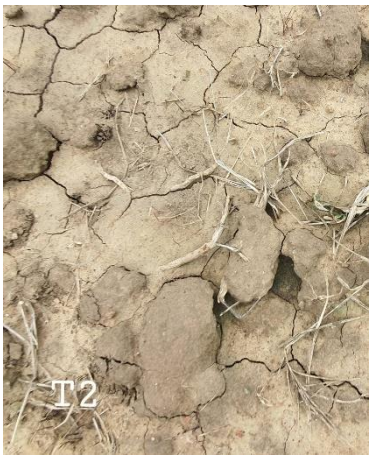

flumioxazin+fluazifop

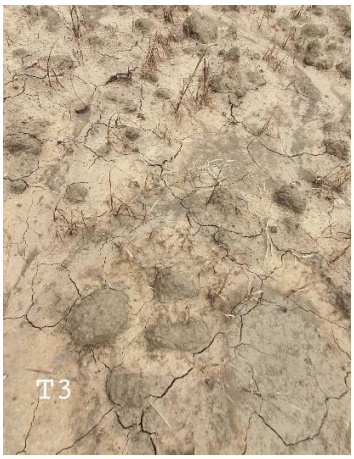

flumioxazin+quizalofop

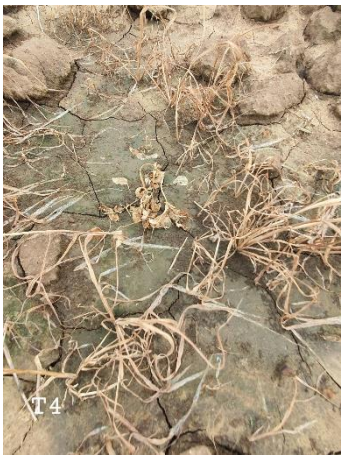

glufosinate

topamezone + metribuzin

Hand weed

Untreated control

Figure 2 Injury symptoms of kale at 7 days after planting of flumioxazin, flumioxazin+fluazifop, flumioxazin+quizalofop, glufosinate, hand weed and untreated control

flumioxazin flumioxazin+fluazifop flumioxazin+quizalofop glufosinate

topamezone + metribuzin Hand weed Untreated

ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชเพื่อใช้กำจัดวัชพืชระหว่างแถวปลูกในพริก เพื่อเป็นสารทางเลือกและผลิตพืชปลอดภัย

สิริชัย สาธุวิจารณ์[1/] ยุรวรรณ อนันตนมณี[1/] จรัญญา ปิ่นสุภา[2/] ภัทร์พิชา รุจิระพงศ์ชัย[1/] เทอดพงษ์ มหาวงศ์[1/] ปรัชญา เอกฐิน[1/] อุษณีย์ จินดากุล[1/] เอกรัตน์ ธนูทอง[1/] อมฤต ศิริอุดม[1/] ประชาธิปัตย์ พงษ์ภิญโญ[3/] และ อำนาจ กะฐินเทศ[3/]

[1/] สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

[2/] สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

[3/] กองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

บทคัดย่อ

วัชพืชเป็นศัตรูพืชที่สำคัญในการผลิตพริก โดยเฉพาะวัชพืชที่ขึ้นระหว่างแถวปลูก การศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชเพื่อใช้กำจัดวัชพืชระหว่างแถวปลูกในพริก เพื่อหาสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืช สำหรับเพื่อเป็นสารทางเลือกให้กับเกษตรกรใช้ในการดูแลรักษาแปลงปลูกพริก ดำเนินการทดลอง ณ แปลงเกษตรกร จังหวัดสุพรรณบุรี และห้องปฏิบัติการ กลุ่มวิจัยวัตถุมีพิษการเกษตร กองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ระหว่างเดือน ตุลาคม 2566 - กันยายน 2566 วางแผนการทดลองแบบ RCB 3 ซ้ำ 13 กรรมวิธี ประกอบด้วย กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช oxadiazon, pendimethalin, flumioxazin+dimethenamid, glufosinate+indaziflam, glyphosinate+indaziflam, flumioxazin+ fluazifop-P-butyl, tembotrione+ metribuzin, tembotrione+sulfentrazone และ topamezone+ pendimethalin อัตรา 120, 295.75, 20+72, 97.5+12, 216+12, 10+20, 16.8+56, 16.8+30 และ 8.4+231 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ ตามลำดับ กรรมวิธีของเกษตรกรพ่นสารกำจัดวัชพืช glyphosate 48% SL และ glufosinate 15% SL อัตรา 126 และ 90 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ ตามลำดับ กรรมวิธีกำจัดวัชพืชด้วยแรงงาน และกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช ผลการทดลอง พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช oxadiazon, pendimethalin, flumioxazin+dimethenamid, glufosinate+indaziflam, glyphosinate+ indaziflam, flumioxazin+ fluazifop-P-butyl, tembotrione+metribuzin, tembotrione+sulfentrazone และ topamezone+ pendimethalin มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชระหว่างแถวปลูกพริก ได้ดีกว่ากรรมวิธีของเกษตรกร ที่ระยะ 30 วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช ไม่พบอาการเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นพริก ส่วนประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช พบว่า สารกำจัดวัชพืช สามารถควบคุม หญ้านกสีชมพู หญ้าตีนนก หญ้าตีนติด ผักเบี้ยหิน และหญ้ายาง ได้ระดับดีถึงสมบูรณ์

คำสำคัญ การควบคุมวัชพืช พริก สารกำจัดวัชพืช สารทางเลือก

รหัสการทดลอง FF65-11-02-65-01-05-65

คำนำ

พริก เป็นพืชผักรับประทานผลที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย พันธุ์พริกที่นิยมปลูก คือ พริกขี้หนูผลใหญ่ พริกขี้หนูผลเล็ก พริกใหญ่ พริกยักษ์ และพริกหยวก ในปี 2562 มีพื้นที่ปลูก 0.167 แสนไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563) การปลูกพริกของเกษตรกรต้องประสบปัญหาศัตรูพืชเข้าทำลาย ศัตรูพืชที่สำคัญ เช่น เพลี้ยไฟ ไรขาว โรคแอนแทรคโนส โรคเหี่ยว โรคใบหงิกเหลืองพริก และวัชพืช เป็นต้น สำหรับวิธีการจัดการวัชพืชที่เกษตรกรผู้ปลูกพริกนิยม คือ การใช้แรงงานกำจัดวัชพืช การใช้สารกำจัดวัชพืช และการใช้วัสดุคลุมแปลงปลูก แต่เนื่องจากพริกเป็นพืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวนาน ประมาณ 4-8 เดือน ทำให้การจัดการวัชพืชแบบวิธีเดี่ยวมีประสิทธิภาพในการควบคุมไม่ดีนัก เพราะข้อจำกัดของแต่ละวิธี อาทิเช่น การใช้สารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก สามารถคุมวัชพืชได้ 30-45 วัน หลังพ่นสารเท่านั้น การใช้แรงงานกำจัดวัชพืชมีต้นทุนที่สูงและประสบกับปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และวัสดุที่เกษตรกรนำมาใช้ เช่น ฟางข้าว ย่อยสลายเร็วทำให้วัชพืชสามารถขึ้นแข่งได้ เป็นต้น

สิริชัย และคณะ (2562) ศึกษาผลของการจัดการวัชพืชแบบผสมผสาน ต่อประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช พบว่า การใช้สารกำจัดวัชพืช pendimethalin 264 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ ร่วมกับคลุมฟางข้าวและกำจัดวัชพืชด้วยมือ alachlor 336 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ ร่วมกับคลุมต้นข้าวโพดและกำจัดวัชพืชด้วยมือ คลุมแปลงด้วยฟางข้าวตามด้วย haloxyfop-P-methyl 20 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ และกำจัดวัชพืชด้วยมือ คลุมแปลงด้วยต้นข้าวโพดตามด้วย fluazifop-P-butyl 24 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ และกำจัดวัชพืชด้วยมือ คลุมด้วยพลาสติกร่วมกับกำจัดวัชพืชด้วยมือ pendimethalin 264 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ ตามด้วย haloxyfop-P-methyl 20 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ และกำจัดวัชพืชด้วยมือ alachlor 336 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ ตามด้วย fluazifop-P-butyl 24 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ และกำจัดวัชพืชด้วยมือ ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชได้ดี ไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพริก ให้ผลผลิตระหว่าง 520.05-869.40 กิโลกรัม/ไร่ กรรมวิธีที่พ่นสารกำจัดวัชพืชไม่พบการตกค้างในผลผลิต ส่วนต้นทุนการจัดการวัชพืช พบว่า การพ่นสาร pendimethalin ตามด้วย haloxyfop-P-methyl และกำจัดวัชพืชด้วยมือมีต้นทุนต่ำสุด

เมื่อพิจารณารูปแบบการปลูกพริก และวิธีการป้องกันกำจัดวัชพืชของเกษตรกรแล้วพบว่า เมื่อพริกมีอายุประมาณ 2 เดือน ทรงพุ่มจะปกคลุมแถวปลูกทำให้ลดการแข่งขันของวัชพืชภายในแถวปลูก แต่จะพบการขึ้นแข่งขันของวัชพืชระกว่างแถวปลูก และวัชพืชบาชนิดมีการเจริญเติบโตดีจะขึ้นเบียดกับต้นพริก ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและยังเป็นแหล่งอาศัยของศัตรูพืชของพริกอีกด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาสารกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชระหว่างแถวปลูกพริก และต้องเป็นสารที่มีความปลอดภัยต่อเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม สำหรับเพื่อเป็นสารทางเลือกให้กับเกษตรกรใช้ในการดูแลรักษาแปลงปลูกพริก

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ต้นกล้าพริก พันธุ์ซุปเปอร์ฮอท 2
2. สารกำจัดวัชพืช oxadiazon 25% EC, pendimethalin 45.5% EC, sulfentrazone70% WG, flumioxazin 50% WP, metribuzin 70% WP, fluazifop-P-butyl 15% EC, glufosinate 15% SL, topamezone 33.6% SC, dimethenamid 72% EC, indaziflam 50% SC, glyphosinate 48% SL และ tembotrione 42% SC
3. เครื่องพ่นสารกำจัดวัชพืชแบบสะพายหลัง (knapsack sprayer) หัวพ่นแบบรูปพัด (fan nozzle)
4. ถุงเก็บตัวอย่างวัชพืช
5. อุปกรณ์ชั่ง ตวง วัด
6. ป้ายแปลงทดลอง และไม้ปักแปลง

วิธีการ

ทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชในสภาพแปลง

นำสารกำจัดวัชพืชที่ไม่เป็นพิษหรือเป็นพิษเล็กน้อยต่อพริก และมีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชได้ดี จากการทดลองปี 2565 มาทดสอบในสภาพแปลง เปรียบเทียบกับกรรมวิธีกำจัดวัชพืชของเกษตรกร

วางแผนการทดลองแบบ RCB จำนวน 3 ซ้ำ 13 กรรมวิธี ดังนี้

กรรมวิธีที่ 1 พ่นสาร oxadiazon 25% EC	อัตรา 120 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 2 พ่นสาร pendimethalin 45.5% EC	อัตรา 297.75 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 3 พ่นสาร flumioxazin 50% WP + dimethenamid 72% EC	อัตรา 20+72 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 4 พ่นสาร glufosinate 15% SL + indaziflam 50% SC	อัตรา 97.5+12 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 5 พ่นสาร glyphosinate 48% SL + indaziflam 50% SC	อัตรา 216+12 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 6 พ่นสาร flumioxazin 50% WP + fluazifop-P-butyl 15% EC	อัตรา 10+20 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 7 พ่นสาร tembotrione 42% SC + metribuzin 70% WP	อัตรา 16.8+56 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 8 พ่นสาร tembotrione 42% SC + sulfentrazone 70% WG	อัตรา 16.8+30 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 9 พ่นสาร topamezone 33.6% SC + pendimethalin 33% EC	อัตรา 8.4+231 กรัม (ai)/ไร่
กรรมวิธีที่ 10 การจัดการวัชพืชของเกษตรกร (พ่นสาร glyphosate 48% SL	อัตรา 126 กรัม (ai)/ไร่)
กรรมวิธีที่ 11 การจัดการวัชพืชของเกษตรกร (พ่นสาร glufosinate 15% SL	อัตรา 90 กรัม (ai)/ไร่)
กรรมวิธีที่ 12 กำจัดวัชพืชด้วยแรงงาน	
กรรมวิธีที่ 13 ไม่กำจัดวัชพืช	

ประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพริก ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ไม่เป็นพิษ 1-3 = เป็นพิษเล็กน้อย 4-6 = เป็นพิษปานกลาง 7-9 = เป็นพิษรุนแรง และ 10 = พืชปลูกตาย บันทึกข้อมูล ที่ระยะ 7, 15, 30 และ 45 วันหลังปลูก

ประเมินประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืช ด้วยการให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตาตามระบบ 0 - 10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ควบคุมวัชพืชไม่ได้ 1-3 = ควบคุมวัชพืชได้เล็กน้อย 4-6 = ควบคุมวัชพืชได้ปานกลาง 7-9 = ควบคุมวัชพืชได้ดี และ 10 = ควบคุมวัชพืชได้สมบูรณ์ โดยบันทึกข้อมูลประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชที่ระยะ 7, 15 และ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช

บันทึกจำนวนชนิดและน้ำหนักแห้งของวัชพืช ที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช ในทุกกรรมวิธีการทดลอง และบันทึกการเจริญเติบโต โดยวัดความสูงต้น และน้ำหนักผลผลิตที่ระยะเก็บเกี่ยว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ และคำนวณต้นทุนการจัดการวัชพืช

การวิเคราะห์สารกำจัดวัชพืชตกค้างในดินและผลผลิต

วิเคราะห์สารกำจัดวัชพืชตกค้างในดิน

ทำการเก็บตัวอย่างดิน 3 ครั้ง คือ ก่อนพ่นสารกำจัดวัชพืช ขณะเก็บเกี่ยวผลผลิต และหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ระยะ 30 วัน เก็บตัวอย่างดินจากแปลงพริก โดยการสุ่มเก็บตัวอย่างแบบกระจายจุดที่จะเก็บให้ทั่วแปลงเก็บตัวอย่างดินกรรมวิธีละ 3 จุด อย่างน้อย 1 กิโลกรัม ส่งตรวจวิเคราะห์หาชนิดและปริมาณสารเคมีตกค้างโดยใช้วิธี High Performance Liquid Chromatography: HPLC ห้องปฏิบัติการกลุ่มงานวิจัยผลกระทบจากการใช้วัตถุมีพิษการเกษตร กลุ่มวิจัยวัตถุมีพิษการเกษตร กองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร กรมวิชาการเกษตร

วิเคราะห์สารกำจัดวัชพืชตกค้างในผลผลิต

ดำเนินการวิเคราะห์หาสารกำจัดวัชพืชตกค้างในพริก ที่ห้องปฏิบัติการ กลุ่มวิจัยวัตถุมีพิษการเกษตร กองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร กรมวิชาการเกษตร โดยเก็บพริกระยะเก็บเกี่ยว จากกรรมวิธีที่มี

ประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชได้ดีและไม่เป็นพิษกับพริก มาวิเคราะห์สารตกค้างในพริก โดยสุ่มเก็บตัวอย่างพริกกรรมวิธีละ 3 ตัวอย่าง ตัวอย่างละ 1 กิโลกรัม วิเคราะห์สารตกค้างโดยใช้วิธี QuEChERS ของ Anastassiades, *et al*. (2003)

สถานที่ทำการทดลอง

แปลงเกษตรกร จังหวัดสุพรรณบุรี และห้องปฏิบัติการ กลุ่มวิจัยวัตถุมีพิษการเกษตร กองวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ระหว่างเดือน ตุลาคม 2566 - กันยายน 2566

ผลการทดลอง

ชนิดและความหนาแน่นวัชพืช

สุ่มเก็บตัวอย่างวัชพืช ที่ระยะ 30 วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช ในกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช พบวัชพืชจำนวน 165.5 ต้นต่อตารางเมตร ประกอบด้วย หญ้านกสีชมพู (*Echinochloa colona* (L.) Link) หญ้าตีนนก (*Digitaria ciliaris* (Retz.) Koeler) หญ้าตีนติด (*Brachiaria reptans* (L.) C.A.Gardner & C.E.Hubb.) ผักเบี้ยหิน (*Trianthema portulacastrum* L.) และ หญ้ายาง (*Euphorbia heterophylla* L.) จำนวน 65.5, 38.5, 28.0, 17.0 และ 16.5 ต้นต่อตารางเมตร และคิดเป็น 39.6, 23.3, 16.9, 10.3 และ 10.0 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ (Table 1)

ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพริก

การพ่นสารกำจัดวัชพืช oxadiazon, pendimethalin, flumioxazin + dimethenamid, glufosinate + indaziflam, glyphosinate + indaziflam, flumioxazin + fluazifop-P-butyl, tembotrione + metribuzin, tembotrione + sulfentrazone, topamezone + pendimethalin, glyphosate และ glufosinate ระหว่างแถวปลูกพริก ไม่พบอาการเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นพริก ที่ระยะ 7, 15, 30 และ 45 วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช (Table 2)

Table 1 Density of weeds at 30 days after herbicide application in untreated treatment at Nong Ya Sai District, Suphan Buri Province

Weed species	Weed density (No. plants/m^2)	%
Narrow-leaf weed		
Echinochloa colona (L.) Link	65.5	39.6
Digitaria ciliaris (Retz.) Koeler	38.5	23.3
Brachiaria reptans (L.) C.A.Gardner & C.E.Hubb.	28.0	16.9
Broad leaf weed		
Trianthema portulacastrum L.	17.0	10.3
Euphorbia heterophylla L.	16.5	10.0
Total	165.5	100.0

Table 2 Phytotoxicity of chili after herbicide application at 7, 15, 30 and 45 Days after application (DAA) at Nong Ya Sai District, Suphan Buri Province

Treatments	Rate (g a.i. rai^{-1})	Crop injury[1/]			
		7 DAA	15 DAA	30 DAA	45 DAA
oxadiazon	120	0	0	0	0
pendimethalin	295.75	0	0	0	0
flumioxazin + dimethenamid	20+72	0	0	0	0
glufosinate + indaziflam	97.5+12	0	0	0	0
glyphosinate + indaziflam	216+12	0	0	0	0
flumioxazin + fluazifop-P-butyl	10+20	0	0	0	0
tembotrione + metribuzin	16.8+56	0	0	0	0
tembotrione + sulfentrazone	16.8+30	0	0	0	0
topamezone + pendimethalin	8.4+231	0	0	0	0
glyphosate	126	0	0	0	0
glufosinate	90	0	0	0	0
hand weeding	-	0	0	0	0
untreated check	-	0	0	0	0

[1/] Crop injury: o = normal, 1-3 = slightly toxic, 4-6 = moderately, 7-9 = severely toxic and 10 = completely killed

ประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืชจำแนกเป็นชนิด จากการประเมินด้วยสายตา

สารกำจัดวัชพืช oxadiazon, pendimethalin, flumioxazin + dimethenamid, glufosinate + indaziflam, glyphosinate + indaziflam, flumioxazin + fluazifop-P-butyl, tembotrione + metribuzin, tembotrione + sulfentrazone, topamezone + pendimethalin, glyphosate และ glufosinate สามารถควบคุม หญ้านกสีชมพู หญ้าตีนนก หญ้าตีนติด ผักเบี้ยหิน และหญ้ายาง ได้ดีถึงสมบูรณ์ ที่ระยะ 30 วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช (Table 3)

การวิเคราะห์สารกำจัดวัชพืชตกค้างในดินและผลผลิต

การวิเคราะห์การตกค้างของสารกำจัดวัชพืชในดินก่อนพ่นสารกำจัดวัชพืช และหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ระยะ 30 วัน และในผลผลิตที่ระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตครั้งที่ 1 พบว่า ไม่พบการตกค้างของสารกำจัดวัชพืชทุกชนิดที่ใช้ในการทดลองทั้งในดินและในผลผลิต (Table 4)

Table 3 Efficacy of herbicides in chili at 30 Days after application (DAA) at Nong Ya Sai District, Suphan Buri Province

Treatments	Rate (g a.i. rai^{-1})	Herbicide efficiency [1/]				
		Narrow-leaf weed			Broad leaf weed	
		Echinochloa colona	*Digitaria ciliaris*	*Brachiaria reptans*	*Trianthema portulacastrum*	*Euphorbia heterophylla*
oxadiazon	120	9	9	9	9	9
pendimethalin	295.75	9	9	8	9	9
flumioxazin + dimethenamid	20+72	10	10	10	10	10
glufosinate + indaziflam	97.5+12	10	10	10	10	10
glyphosinate + indaziflam	216+12	10	10	10	10	10
flumioxazin + fluazifop-P-butyl	10+20	10	10	10	8	8
tembotrione + metribuzin	16.8+56	10	10	10	10	10
tembotrione + sulfentrazone	16.8+30	10	10	10	10	10
topamezone + pendimethalin	8.4+231	10	10	10	10	10
glyphosate	126	8	8	7	9	8
glufosinate	90	8	8	7	9	8
hand weeding	-	10	10	10	10	10
untreated check	-	0	0	0	0	0

[1/] Herbicide efficiency: 0 = no control, 1-3 = slightly control, 4-6 = moderately control, 7-9 = good control and 10 = completely control

Table 4 Herbicides residue in soil and yield of chili at Nong Ya Sai District, Suphan Buri Province

Treatments	Rate (g a.i. rai^{-1})	Herbicides residue (mg/kg)		
		Before application	First harvesting	30 days after harvested
oxadiazon	120	nd	nd	nd
pendimethalin	295.75	nd	nd	nd
flumioxazin + dimethenamid	20+72	nd	nd	nd
glufosinate + indaziflam	97.5+12	nd	nd	nd
glyphosinate + indaziflam	216+12	nd	nd	nd
flumioxazin + fluazifop-P-butyl	10+20	nd	nd	nd
tembotrione + metribuzin	16.8+56	nd	nd	nd
tembotrione + sulfentrazone	16.8+30	nd	nd	nd
topamezone + pendimethalin	8.4+231	nd	nd	nd
glyphosate	126	nd	nd	nd
glufosinate	90	nd	nd	nd

Remark : nd = not detected

สรุปผลการทดลอง

1. การพ่นสารกำจัดวัชพืช oxadiazon, pendimethalin, flumioxazin + dimethenamid, glufosinate + indaziflam, glyphosinate + indaziflam, flumioxazin + fluazifop-P-butyl, tembotrione + metribuzin, tembotrione + sulfentrazone, topamezone + pendimethalin, glyphosate และ glufosinate ระหว่างแถวปลูกพริก ไม่พบอาการเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อต้นพริก

2. oxadiazon, pendimethalin, flumioxazin + dimethenamid, glufosinate + indaziflam, glyphosinate + indaziflam, flumioxazin + fluazifop-P-butyl, tembotrione + metribuzin, tembotrione + sulfentrazone, topamezone + pendimethalin, glyphosate และ glufosinate อัตรา 120, 295.75, 20+72, 97.5+12, 216+12, 10+20, 16.8+56, 16.8+30, 8.4+231, 126 และ 90 กรัมสารออกฤทธิ์/ไร่ มีประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชระหว่างแถวปลูกพริก ได้แก่ หญ้านกสีชมพู หญ้าตีนนก หญ้าตีนติด ผักเบี้ยหิน และหญ้ายาง ได้ดีถึงสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. สถานการณ์การผลิตพริก. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2020/10/ วันที่สืบค้น 9 กันยายน 2565

สิริชัย สาธุวิจารณ์ ทิพย์ดรุณี สิทธินาม และประชาธิปัตย์ พงษ์ภิญโญ. 2562. ผลของการจัดการวัชพืชแบบผสมผสานต่อประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืชในการผลิตพริก. การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติ ครั้งที่ 14 “เกษตรแม่นยำ ก้าวนำเกษตรไทย” 12–14 พฤศจิกายน 2562 โรงแรมดุสิตธานีหัวหิน จังหวัดเพชรบุรี. หน้า 740-755.